

Komunikaj kaj informaj spacoj

Por internaj komunikadoj, la movado Wikimedia gastigas centojn da dissendolistoj[219], kaj privataj kaj publikaj, listigitaj en retpaĝo alirebla per la QR-kodo montrita ĉi tie, kaj ankaŭ multajn babilejojn malfermitajn ĉe IRC, Telegram, Discord kaj Mattermost. Krome, ekzistas ankaŭ multaj spacoj por diskuto en sociaj retoj spontanee kreitaj de grupoj de kontribuantoj.

En septembro 2019, platformo nomata " Wikimedia Space (<https://diff.wikimedia.org>) " ankaŭ estis kreita uzante WordPress kaj Discourse por provizi spacon por informinterŝanĝo kaj konversacioj inter tiuj aktivaj en la movado.[220] Tamen, antaŭ la fino de februaro 2020, kaj verŝajne pro manko de trafiko, la retejo finfine retenis nur la blogan funkcion. [221] kaj estis renomita Diff[222]. Ĉi tiu spaco restas ekskluzive por membroj de la movado, kun aparta atento al subrepresentitaj komunumoj. Per simpligita-redakta procezo, artikoloj estas kreitaj tie kaj foje povas esti tradukitaj en plurajn lingvojn[223].

Kelkaj gazetoj ankaŭ aperis ene de Vikimediaj projektoj antaŭ ol esti listigitaj sur paĝo de la Meta-Vikio-ejo[224]. Ĉe la franclingva flanko, ekzistas la gazeto Wikimag[225] kaj la bulteno Regards sur l'actualité de la Wikimédia (RAW)[226], ambaŭ estas periodaĵoj eldonitaj de kaj por Vikimedianoj. Simila revuo ankaŭ ekzistas sur la paĝo de Vikivortaro titolita: "Novaĵoj el la franclingva projekto Vikivortaro[227]".

Flanke de la anglalingvanoj, ekzistas ankaŭ la fama ĉiumonata revuo Signpost, la plej malnova ĵurnalo de la movado, kreita en januaro 2005. Ĝi resumas la gravajn eventojn, kiuj okazis en la enciklopedio kaj la movado[228]. Ĝia fondinto, Michael Snow, fariĝis membro de la estraro de la Fondaĵo de 2008 ĝis 2010, kaj poste de ĝia konsila komitato konsistanta el 16 invititaj membroj[229], ĝis ĝia dissolvo en junio 2018[230].

Ankaŭ interne ekzistas la Wikimedia Techblog dediĉita al la Wikimedia teknika komunumo[231], kies ĝisdatigojn faras teamo de programista subteno[232], kaj poste la platformo Phabricator, kiu ankaŭ gastigas ĉirkaŭ dek kvin blogajn spacojn [233]. Simile al la aktivaj blogaj spacoj ene de la movado, oni povas aboni ilin uzante Planet[234]. aŭ ajna alia RSS-fluagreganto.

Ĉe la nivelo de la Fondaĵo, la estraro uzas sian propran vikion por disvastigi ĉion rilatan al sia administrado[235], dum dungitoj prizorgas ekspozician retejon. [236] kiu inkluzivas Novaĵan sekcion[237]. Aliajn blogajn spacojn[238] aŭ retejojn destinitajn por la ĝenerala publiko administras lokaj asocioj. Tio estas la kazo por Wikimedia Francio[239] kaj Wikimedia Svislando[240], kiuj mem-gastigas siajn retejojn, kun oficiala retejo kiu ankaŭ inkluzivas blogan spacon[241]. Dum la kanada[242] kaj belga[243] asocioj preferas uzi vikion gastigitan de la Fondumo, kiu estas kompletigita, en la kazo de Belgio, per aparta informa blogo [244].

Individuoj kaj grupoj aktivaj en la movado finfine povas krei siajn proprajn informspacojn. En la franclingva mondo, ĉirkaŭ dek blogoj estis tiel malfermitaj por komenti pri tio, kio okazas en Vikipedio. Inter la kreintoj de ĉi tiuj mem-administrataj spacoj, kelkaj povis esprimi vehementan kritikon de la projekto sen malkaŝi sian identecon kiel kontribuantoj.

Ĉar la modo pasis, neniu el ĉi tiuj blogoj restis aktiva post 2020. Kvin jarojn antaŭe, tamen, la retejo Wikirigoler, ankaŭ konata kiel la blogo de Pierrot la Kronikisto, estis konsiderata "unu el la blogoj, kiuj plej influis la francan Vikipedian komunumon[245] ". Ĝi estis, fakte, ĉe la origino de unu el la plej grandaj konfidkrizoj okazintaj inter la redaktantoj de la enciklopedio. Pro cimo ĉe la retrovizanto, fariĝis eble identigi la homojn, kiuj kontribuis al la blogo. Inter ĉi tiu listo de homoj, el kiuj kelkaj ne moderigis siajn komentojn pri Vikipedio, estis pluraj respondeculoj pri la administrado de la projekto[246].

Tabelo 6. Ekzemploj de Vikimediaj spacoj aŭ projektoj dediĉitaj al komunikado

	<p>Diferenco estas bloga spaco kiu restis aktiva post la fermo de Wikimedia <u>Space</u>. platformo por informo, diskuto, kunlaboro kaj subteno dediĉita al membroj de la Vikimedia komunumo.</p>
	<p>La <u>retpoŝta servo de Wikimedia</u> dediĉas sin al administrado de retpoŝtoj por dungitoj ene de la movado kaj ankaŭ administras ĉiujn dissendolistojn.</p>
	<p>La <u>Vikimago</u> estas semajna ĵurnalo kiu tenas vin informita pri tio, kio okazas en Vikipedio, komunumaj decidoj, debatoj, ktp.</p>
	<p><u>Informoj pri novaĵoj de Vikimedio (RAW)</u> estas semajna publikaĵo, kies ĉefa celo estas informi la francan Vikipedian komunumon pri tio, kio okazas ekster ĝi.</p>

La konstelacio de la Fondaĵo kaj ĝiaj filioj

Kune kun projektoj disvolvigitaj en la cifereca spaco, kelkaj neprofitcelaj grupoj kaj asocioj kolektiĝis ĉirkaŭ la Fondaĵo Wikimedia. Ilia ĉefa celo estas kunordigi kaj antaŭenigi agadojn ene de la movado por plibonigi la enhavon aŭ funkciadon de edukaj projektoj. Kvankam ĉi tiuj grupoj ofte formiĝas kaj organizas sin persone, kelkaj el iliaj agadoj kompreneble povas okazi interrete kaj foje eĉ ekskluzive, kiel oni vidis dum la diversaj izoladoj truditaj dum la Covid-19-pandemio.

Ĉi tiuj kazoj, listigitaj en marto 2023 kiel nombrantaj 178 sur paĝo de la Meta- Vikio-ejo[247] Videblaj per la QR-kodo montrita ĉi tie, ĉi tiuj projektoj diferencas de teknikaj aŭ redaktaj projektoj kaj laŭ siaj celoj kaj laŭ sia funkciado. Male al edukaj projektoj, la homoj aktivaj en ĉi tiuj grupoj kaj asocioj estas ĝenerale konataj per siaj veraj nomoj, dum la uzo de pseŭdonimoj en scio-interŝanĝaj retejoj estas tre disvastigita praktiko.

Kiel klarigite en la unua parto de ĉi tiu libro, en la sekcio " La Kreado de Filiigitaj Organizo", ĉiuj ĉi tiuj unuoj devas unue prui sin antaŭ ol ricevi la statuson de filiigita ene de la movado. Ili estas poste taksataj ĉiujare por determini ĉu ilia alligiteco povas esti konservita.[248] En decembro 2022, ekzemple, 33 unuoj agnoskitaj de la Wikimedia Foundation perdis sian alligitecon post negativa taksado.[249]

Ĉi tiu alligiteco permesas al la Fondaĵo sendi subvenciojn, kiuj estas aljuĝitaj nur al aligitaj organizaĵoj. Ĝi ankaŭ donas la eblecon uzi la preskaŭ 2 500 varmarkojn registritajn de la Fondaĵo, kiel ekzemple projektnomoj kaj iliaj logotipoj, kies unua sonversio estis publikigita komence de 2023[250].

Rekompece, filioj devas produkti serion da raportoj kaj sendi ilin por revizio per paĝo en la retejo Meta-Wiki, alirebla per la nova QR-kodo montrita dekstre de ĉi tiu paragrafo. Se ĉi tiuj raportoj mankas, estas konsiderataj nesufiĉaj aŭ neadekvataj, la statuso de filio povas esti rekonsiderata aŭ eĉ nuligita ĝis la kondiĉoj por reatribuo estas plenumitaj.

La sekvaj sekcioj de ĉi tiu libro prezentos la diversajn organizaĵojn, grupojn kaj agadojn troveblajn ene de la movado, preter edukaj projektoj. Ĉi tio komenciĝos per esplorado de tio, kio okazas ene de la Fondaĵo Wikimedia.

La Fondaĵo Wikimedia

La Wikimedia Foundation Inc (WMF) estas la centra teknika kaj administra sidejo de la movado, kun oficejoj situantaj en la urbo San-Francisko, ne malproksime de Silicon Valley[251]. Ĝin kreis Jimmy Wales kiam li decidis transdoni la aktivaĵojn de sia firmao Bomis, nome varmarkojn, domajn nomojn kaj kopirajtojn, en ĝin.[252] Ĝi ankaŭ respondecas pri la plejparto de la monkollektado farita de la movado kaj administras, por la afero, la ĉiujarajn monkollektajn reklamajn standardojn, escepte de tiuj montrataj por homoj konektantaj el Svislando .[253]

Identigita kiel NRO fare de la Eŭropa Unio[254], ĉi tiu neprofitcela organizaĵo kunigas

Figuro 26. Grupfoto de dungitoj de la Fondaĵo Vikimedia en januaro 2020.

plurcent dungitoj kontrolataj de estraro, agnoskita kiel la plej alta decida organo de la movado.

En relative klasika organiza skemo, la dungitoj de la Fondaĵo estas dividitaj en ok fakojn[255] sub la gvido de estraro de tri homoj[256], mem estrita de Maryana Iskander[257], la ĝenerala direktoro kiu alvenis en januaro 2022.

Laŭ la kolektitaj informoj

sur la retpaĝo de la Fondaĵo dediĉita al prezentado de ĝia dungitaro kaj alirebla per la QR-kodo montrita kontraŭe, la tuta nombro de dungitoj pliiĝis de pli ol 450 homoj en januaro 2021[258] al pli ol 550 en januaro 2022[259]. Dum en marto 2023, oni ankoraŭ povis legi sur ĉi tiu paĝo, ke "pli ol 700 homoj el multaj landoj dividas engaĝiĝon al libera scio kaj laboras kun nia komunumo[260]" _____ ».

Por doni al vi ideon pri tio, kio estas plenumata ene de ĉi tiu Fondumo, jen la divido de ĝiaj fakoj en januaro 2022, kun la nombro da homoj laborantaj en ĉiu fako indikita en krampoj:

La progesa fako (62 homoj) respondecas pri monkkolektado, strategiaj partnerecoj kaj subvenciaj programoj, kiuj instigas la movadon[261]. _____

La komunikada fako (32 homoj) certigas la kunhavigon de informoj pri la movado Wikimedia, projektoj de Wikimedia kaj la laboro de la Fondaĵo Wikimedia mem[262]. _____

La financa kaj administra fako (38 homoj) administras la financojn kaj rimedojn de la Fondaĵo Wikimedia, laŭ ĝiaj kernaj valoroj de travidebleco kaj respondigebleco[263]. _____

La jura fako (29 homoj) administras la jurajn aspektojn de la Fondaĵo, sed sen alpreni la rolon de advokato por la komunumo kaj filiiigitaj organizaĵoj[264]. _____

La operacia fako (5 homoj) efektivas la strategion kaj vizion de la organizo bazitajn sur merkata scio, datumoj, pruvoj kaj operacia plejboneco[265]. _____

La publika departemento (163 homoj) konstruas, plibonigas kaj administras la funkciadon de Vikimediaj retejoj[266]. _____

La fako pri talento kaj kulturo (26 homoj) respondecas pri rekrutado, gvidado, organiza disvolviĝo kaj dungitaradministrado[267]. _____

La teknologia fako (138 homoj) konstruas, plibonigas kaj prizorgas la infrastrukturon de Vikimediaj retejoj[268]. _____

Kune kun ĉi tiu asigno, dungitoj de la Fondaĵo povas poste miksi sin en diversaj projektoj aŭ laborgrupoj. Inter ĉi tiuj estas la projekto pri la kresko kaj engaĝiĝo de novaj redaktantoj en mezgrandaj projektoj[269], la projekto pri vida redaktanto[270], la aplikaĵa projekto _____

poŝtelefono[271], aŭ la projekto pri plibonigoj de la sperto pri tablokomputiloj[272].

Aliaj teamoj povas tiam esti formitaj provizore, kiel kutime okazas dum periodoj de strategia planado por la movado. Dum la periodo 2018-2020, ekzemple, ok dungitaj provizore[273] aliĝis al teamo de kvin permanentaj dungitoj[274], kun la celo antaŭenigi komunuman partoprenon en la procezo, samtempe kolektante informojn kaj decidojn, kiuj aperis dum ĝi[275].

Kiel la movado, kiun ĝi subtenas, la Fondaĵo Wikimedia aperas kiel diversa organizaĵo, kaj laŭ la nombro de siaj fakoj kaj laborgrupoj, kaj laŭ sia fleksebleco rilate al la konsisto de siaj teamoj. Tamen, male al la eldonaj projektoj prezentitaj antaŭe, la Fondaĵo havas potencon decidcentron konsistantan el elektitaj aŭ kooptitaj membroj, kolektitaj ene de estraro.

La estraro de la fondaĵo

La estraro de la Fondaĵo Wikimedia konsistas el 16 sidlokoj. Unu el ĉi tiuj estas asignita al Jimmy Wales kiel fondinta membro, dum la aliaj estas dividitaj en 7 kooptitajn sidlokojn kaj 8 sidlokojn elektitajn de la komunumo.[276] La nuna organizado de ĉi tiu estraro estis adoptita en 2020.[277] antaŭ ol esti enigita en la statutojn de la Fondaĵo la sekvan jaron[278].

Kun tiu ŝanĝo, la estraro pligrandiĝis de 10 ĝis 16 membroj, pro la kresko de la nombro de aktivaj dungitoj ene de la Fondaĵo.

Tio estas samtempe certigante, ke la nombro de kooptitaj personoj neniam superas duonon de la nombro elektita de ĉiuj membroj de la movado, inkluzive de dungitoj[279].

Neperiodaj sed regulaj kunvenoj[280] estas organizataj ene de ĉi tiu konsilio, kun la celo voĉdoni pri la aprobo de ĉiu nova rezolucio[281]. Ekde 2006, ĉi tiuj estas listigitaj en la vikio dediĉita al la administrado de la Fondumo[282] por konsistigi la aron de decid-faraj tekstoj produktitaj de la plej potenca organo de la Wikimedia movado.

Tia koncentriĝo de potenco akre kontrastas kun tio, kio okazas en eldonaj projektoj, kie volontuloj ĝenerale serĉas interkonsenton antaŭ ol organizi voĉdonojn inter aktivaj redaktantoj. Krom arbitraciaj komitatoj formitaj en iuj projektoj kaj administraj grupoj elektitaj de la eldonaj komunumoj, neniu alia decidanta organo ekzistas ene de ĉi tiuj projektoj. Krome, la decidoj faritaj de ĉi tiuj du asembleoj traktas nur interpersonajn konfliktojn kaj devian konduton, kaj neniam, almenaŭ ne rekte, redaktajn aŭ organizajn elektojn.

Kune kun ĉi tiu horizontala estrara strukturo, la estraro de la Fondaĵo tiel aperas ĉe la apekso de decidpiramido establita ene de la movado. Efektive, ene de ĉi tiu organo oni decidas pri la kreado aŭ malfondo de la diversaj unuoj aŭ projektoj aligitaj al la movado, same kiel pri la plej gravaj agoj orkestritaj de la individuoj engaĝitaj de la Fondaĵo. Tamen,

Figuro 27. Estraro de la Fondaĵo Vikimedia en 2019.

Ĉiuj ĉi tiuj decidoj ĝenerale sekvas la rekomendojn eldonitajn de aro da laborgrupoj kaj komitatoj konsistantaj el dungitoj kaj volontuloj aktivaj ene de la movado.

Komitatoj, laborgrupoj kaj konsilioj

Dum konservante internan politikon, kiu antaŭenigas plurismon, interkulturecon kaj diversecon[283], la movado Wikimedia inkluzivas multajn komitatojn listigitajn sur paĝo de la retejo Meta-Wiki, alirebla per la QR-kodo montrita ĉi tie. Kvin el ĉi tiuj komitatoj konsistas el membroj de la estraro de la fondaĵo, helpataj de senvoĉdonrajtaj konsilistoj kaj kontaktulo kun la dungitaro.

La unua el ĉi tiuj komitatoj traktas la regadon de la movado kaj la fondaĵo, samtempe certigante, ke la estraro efike plenumas siajn respondecojn.[284] La dua estas revizia komitato, kiu traktas financajn kaj kontadajn aferojn.[285] La tria estas la komitato pri homaj rimedoj, kiu kontrolas politikojn kaj praktikojn rilate al kompenco kaj dungitaro.[286] La kvara estas la komitato pri produkto kaj teknologio, kies misio estas taksi kaj esplori la valoron, kiun Vikimediaj projektoj ofertas al uzantoj tutmonde .[287] Kaj la kvina, fine, estas tiu pri komunumaj aferoj, kiu celas certigi, rilate al la misio de la movado, bonajn rilatojn inter la Fondaĵo kaj la komunumo[288].

Figuro 28. Laborgrupo pri la strategio de la movado en 2017.

Respektante ankoraŭ certan geografian, lingvan kaj kulturecan diversecon, sep aliaj sendependaj decid-komitatoj konsistas el volontuloj el ĉiuj projektoj kaj ĉiuj regionoj de la mondo.

Inter tiuj, estas du komitatoj respondecaj pri la distribuado de financoj: la stipendia komitato, kiu estas dividita en sep regionajn subkomitatojn[289], sekvata de konferenca subtena komitato[290].

Krome, ekzistas la lingva komitato[291], respondeca pri akcepto aŭ forigo de novaj lingvaj versioj ene de edukaj projektoj, la alligiteca komitato[292],

respondeca pri donado aŭ revoko de filia statuso, la mediacia komisiono [293], konsistanta el volontuloj nomumitaj de la estraro[294] por pritrakti administrajn aŭ jurajn plendojn adresitajn al [295] situanta ene de la teamo Fido kaj Sekureco, kiu siaflanke traktas la movadon, la revizian komitaton specife por plendoj kontraŭ homoj aktivaj en la movado, kaj fine, kaj dungitojn de filiigitaj asocioj, kun la komunikadan komitaton, kiu kunigas dungitojn de la Fondaĵo, kelkajn volontulojn la celo plej bone plenumi publikajn rilatajn taskojn ene de la movado[296].

Ĉiuj ĉi tiuj sendependaj komitatoj estas konstantaj, helpataj de dungitoj de la Fondaĵo kaj kontrolataj de membro de la estraro de la Fondaĵo. Sed ekzistas ankaŭ aliaj provizoraj komitatoj aŭ laborgrupoj kiel tiu taskita pri la redaktado de la ĉarto de la movado[297], tiam la balotaj komitatoj formiĝis por la elektoj de la estraro de la Fondaĵo [298], konsistanta el volontuloj sub la superrigardo de membro de la estraro kaj kvar membroj de la

dungitaro[299], aŭ la grupoj formitaj ĉiujare por kontroli la jarajn kunvenojn de la internacia konferenciklo de Wikimania[300]. Ĉio ĉi sen forgesi la teamojn formitajn dum la disvolviĝo de la strategio de la movado, kiu en 2020-2030 inkluzivis stiran komitaton [301], konsila grupo[302], kaj teamo de redaktantoj[303].

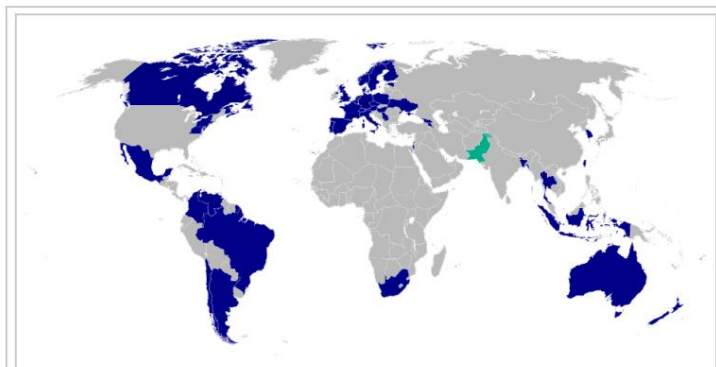
Tial estas klare, ke ene de la movado, administraj kaj decid-faraj taskoj estas vaste distribuitaj kaj malfermitaj al ĉiu aktiva membro post simpla apliko. Redaktoroj kaj aliaj aktivaj volontuloj en filiigitaj organizoj, ĉu ili estas estraranoj aŭ ne, povas tiel labori kune kun pagitaj dungitoj por transpreni la multajn taskojn, decidojn kaj respondecojn enecajn al la movado. En laborgrupoj kreitaj por la disvolviĝo de la strategio 2030, ekzemple, kelkaj volontuloj laboris kune kun la administra direktoro de la nacia asocio Wikimedia Nederland[304] kaj eĉ la direktoro de la Fondaĵo[305].

Ĉio ĉi indikas, ke la statutaj hierarkioj montrataj en la organizaj skemoj de la Fondaĵo aŭ filiigitaj organizaĵoj jam ne plu funkcias rilate al la decidoj pri la asignado de financoj, la rekono de projektoj, la administrado de volontulaj agadoj aŭ la disvolviĝo de la strategioj de la movado. Ĉi tio estas aparte vera, ĉar la strategio 2030 specife rekomendas la kreadon de nova tutmonda konsilio. [306] Konsistanta el volontuloj, kaj funkcia en la kadro de ĉarto nuntempe ratifata, ĉi tiu konsilio respondecos pri certigi la ĝustan efektivigon de strategioj evoluigitaj ene de la movado. Fine, ĉi tiu konsilio tial devus produkti gvidliniojn por certigi la justan asignon de buĝetoj, samtempe estante respondeca pri aprobo kaj fermo de edukaj projektoj kaj filiigitaj organizoj.

Lokaj asocioj

Ene de la movado Wikimedia, ekzistas ĉirkaŭ kvardek lokaj kaj ofte naciaj asocioj, nomataj ĉapitroj (termino pruntita de la angla vorto "chapter"). Ĉi tiuj organizoj povas esti vidataj kiel rajtigataj satelitoj de la Fondaĵo Wikimedia.

uzi la varmarkojn de la movado, kolekti proprajn financojn kaj organizi eventojn administre sendepende. Ili ankaŭ celas subteni la redaktantojn de Vikimediaj projektoj, samtempe antaŭenigante la redaktitajn projektojn je la nivelo de siaj geografiaj areoj[307].

Figuro 29. Tutmonda distribuo de ĉapitroj de Vikimedio kun ekzistantaj aŭ aprobitaj ĉapitroj montritaj en malhelaj koloroj, kaj planitaj aŭ atendantaj ĉapitroj en helaj koloroj diskuto.

Tiuj lokaj instancoj ankaŭ kontribuas al la rekutado de novaj kontribuantoj.

Tio povas esti farita, ekzemple, dum la organizado de eksterretaj renkontiĝoj, kie interesitoj povas renkonti pli spertajn redaktantojn, aŭ per la organizado de konkursoj por redaktado aŭ riĉigo de Vikimediaj projektoj. Ĉi tiuj povas celi studentan publikon[308], aŭ fotistojn, kiuj poste estas invitataj alŝuti siajn fotojn al Vikimedia Komunejo, kiel la konkursoj Wiki Loves[309]. aŭ al ĉiuspecaj homoj, kiuj estas invitataj kontribui al ĉiuj projektoj, kiel oni faris dum la konkurso titolita Wikicheznous[310].

Same kiel la asocio Wikimedia Francio, kiu estis kreita la 23-an de oktobro 2004 laŭ la leĝo 1901[311], La aliaj asocioj aligitaj al la movado estas ĉiuj neprofitcelaj. Ili malsamas laŭ grandeco, financaj fontoj, infrastrukturo, nombro da membroj kaj dungitoj, ktp. Kelkaj profitas de ŝtata financado, kiel estas la kazo kun la polaj[312] kaj italaj[313] asocioj, dum aliaj funkcias nur per donacoj, ofte impostdepreneblaj, kiuj estas donitaj rekte al ili kaj kompletigas la ĉiujarajn subvenciojn aljuĝitajn de la Fondaĵo.

Tamen, montraspagoj de la Fondaĵo estas konceditaj nur laŭ rigora protokolo, kiu postulas la produktadon de agadplanoj kaj agadraportoj[314]. Ĉi tiu proceduro validas por ĉiuj, eĉ la svisaj kaj germanaj asocioj, kiuj estis la unuaj establita [315]. kaj kiuj estas la solaj kapablaj sendepende administri la monkolektan standardon, adresitan al vizitantoj de Vikimediaj projektoj konektitaj en siaj landoj[316].

Kiel indikite sur paĝo de la retejo Meta-Wiki, kiu estas regule ĝisdatigata kaj alirebla per la QR-kodo montrita ĉi tie, ekzistis 38 lokaj asocioj, el kiuj almenaŭ unu ĉeestas sur ĉiu loĝata kontinento, en januaro 2023[317]. Temas pri nombro konstante evoluanta, ĉar ĉiujare novaj asocioj probable aliĝos al la movado, dum aliaj povus perdi sian filian statuson pro manko de respondemo al la postuloj de la Fondacio.

Fine, notindas, ke iuj lokaj asocioj estas multe pli evoluintaj ol aliaj. Fine de 2021, la plimulto el ĉi tiuj dungis ne pli ol dek laboristojn, dum ĉirkaŭ dudek el ili funkcias nur kun volontuloj kaj sen oficejo [318]. Kiel antaŭe klarigite, la germana asocio havas pli ol cent kvindek dungitojn en granda konstruaĵo situanta en la koro de Berlino.

Ĉiuj ĉi tiuj observoj montras, ke en la nuna stadio de disvolviĝo de la movado, kaj reflektante la homan socion kiel tuton, la organizaĵo Wikimedia ankoraŭ ne montras grandan homogenecon rilate al financado aŭ la geografia distribu de siaj dungitoj. Ĉi tio estas plia signifa kontrasto al aliaj projektoj pri sciodivido, kiuj daŭre funkcias juste kaj surbaze de redakta partopreno, kiu supozeble estas ne-vola kaj ne-hierarkia.

Temaj, centraj kaj lingvaj organizoj

En marto 2023, ekzistis nur du agnoskitaj temaj organizaĵoj ene de la movado Wikimedia. Ambaŭ estas neprofitcelaj kaj estis kreitaj por subteni kaj antaŭenigi projektojn de Wikimedia en specifa prioritata areo.[319] La unua, nomita Amicale Wikimedia, estis fondita en 2008.[320] Ĝia misio estas certigi, ke la tuta homa scio estu libere havebla en la kataluna lingvo kaj ke ĉiu scio pri la kataluna kulturo estu alirebla por ĉiu en iu ajn lingvo[321][322].

La dua aperis en decembro 2012, sub la nomo WikiProject Med[323]. Ĝi funkcias sub la aŭspicioj de Wiki Med Foundation Inc[324], kaj lia vizio estas pri mondo, en kiu ĉiu havas liberan aliron al ĉia-biomedicina scio[325]. Por atingi ĉi tiun celon, ĉi tio

la asocio kunlaboras proksime kun la asocio Tradukistoj Sen Landlimoj ene de internacia reto titolita Saninformoj Por Ĉiuj[326].

Sekvante la rekomendojn de la strategio 2030, kaj precipe tiujn pri malcentralizo, novaj unuoj nomataj centroj [327] estas establitaj ene de la movado [328]. Ilia celo estas distribui la subtenon de la Fondaĵo por agadoj plenumataj en la kadro de la misio de la movado geografie, lingve aŭ teme. La funkciadon de ĉi tiuj centroj difinas la ĉarto de la movado, kies redaktado komenciĝis en 2021 kaj kiu estas atendata esti ratifita en 2023.

Kiel ekzemplo de lingvocentroj nuntempe efektivigataj, estas WikiFranca. [329], organizo kiu jam funkciis dum pluraj jaroj, precipe per kunordigado, ekde 2013, de la monatoj de la franclingva kontribuo[330], kaj ekde 2016, de franclingvaj internaciaj kongresoj.

Ĝia unua estraro ne formiĝis ĝis 2021, ĉe konstituiga asembleo okazinta en Ĝenevo antaŭ la oficiala prezento de la statutoj. Legante ĉi tiujn, oni malkovras, ke la celo de la asocio estas "subteni la kunhavigon de libera scio en la franclingva mondo per kunlaboro inter ĝiaj membroj[331]" kaj ke tio devas esti farita laŭ unua ĉarto de kunlaboro[332] kaj dua ĉarto de regado[333].

Je regiona nivelo, kelkaj asocioj jam aperis antaŭ ol aperis la koncepto de centraj organizaĵoj. Ekde 2010, ekzemple, organizaĵoj aligitaj al la movado, ĉiuj situantaj en la iberoamerika regiono, konfederiĝis sub la nomo Iberocoop, dum aliaj similaj asocioj ankaŭ kreiĝis en aliaj partoj de la mondo. Inter ĉi tiuj estas: ESEAP, kunlaboro inter asocioj en Orienta Azio, Sudorienta Azio kaj kelkaj nordaj indoneziaj landoj; la Sudazia Centro, konfederacio de sud-aziaj landoj; kaj fine, Norda Eŭropo kaj Centra kaj Orienta Eŭropo, kiuj respektive kunigas lokajn organizaĵojn en la nordiaj landoj de Eŭropo kaj tiujn en Centra kaj Orienta Eŭropo. Ankaŭ indas rimarki, ke je usona nivelo ekzistas du interregistaraj organizaĵoj nomitaj WALRUS kaj Usono

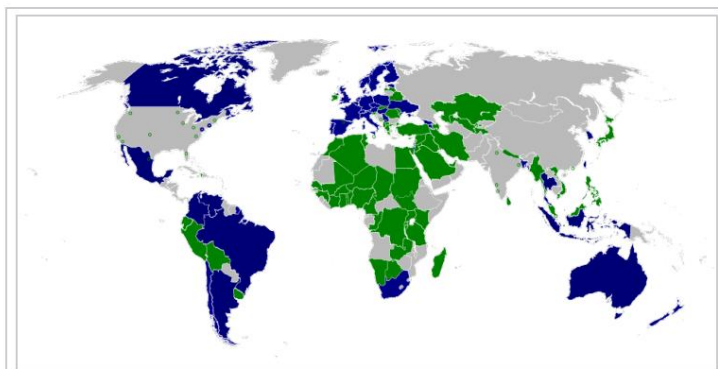
Koalicio.

Estas per inspiro de ĉi tiuj antaŭekzistantaj grupiĝoj, ke la novaj regionaj centroj baldaŭ devus esti establitaj [334]. Fine, ĉi tiu tutmonda distribuado devus malcentralizi la asignon de financoj, kiujn la movado ricevas ĉiujare dum monkollektaj kampanjoj kaj aliaj monkollektaj agadoj orkestritaj de la Fondaĵo Wikimedia. Tiuj estos perantaj instancoj, al kiuj uzantoj kaj uzantaj grupoj de Vikimediaj projektoj povos turni sin por financi siajn projektojn.

Tabelo 7. Prezento de temaj organizaĵoj kaj lingvaj aŭ regionaj grupiĝoj, kiuj aperis ene de Vikimedia

	La <u>Amikeco de Vikimedia</u> estas organizaĵo, kies misio estas certigi, ke ĉiu homa scio estu havebla en la kataluna lingvo kaj ke scio pri la kataluna kulturo ankaŭ estu havebla en ĉiu lingvo.
	La <u>Mediterranea Vikiprojekto</u> kaj ĝia fondaĵo celas antaŭenigi la disvolviĝon kaj distribuadon de medicina enhavo en Vikimediaj projektoj, per prelegoj en universitatoj kaj laborado por disvolvi pli bonan aliron al medicina literaturo.
	Vikifranco estas kunlaboro inter franclingvaj grupoj de la Vikimedia movado, ĉu aligitaj aŭ ne, kun la celo instigi agadojn en la diversaj Vikimediaj projektoj kaj en la reto kaj surloke.
	<u>ESAAP</u> estas platformo kiu instigas komunumojn en la regiono dividi siajn spertojn kaj ideojn, kaj trovi ŝancojn por kunlaboro kun aliaj komunumoj en Orienta kaj Sudorienta Azio kaj kelkaj landoj en norda Indonezio.
	Iberocoop celas ligi la lokajn ĉapitrojn kaj laborgrupojn de Iberameriko por establi <u>ĉapitron en la regiono</u> , tiel plifortigante kunlaboron kaj interŝanĝon de spertoj.
	Wikimedia Centra kaj <u>Orienta Eŭropo</u> estas partnereco kies ĉefa celo estas stimuli la kreskon de ĉiuj Vikimediaj projektoj en ĉi tiu regiono kaj helpi kunlaboron kaj komprenon de individuaj projektoj kiuj estas parto de la EEK-regiono.
	La <u>Wikimedia Koalicio de Usono</u> celas kunigi Vikimediajn ĉapitrojn kaj temajn organizaĵojn en Usono, kun la celo antaŭenigi kunlaboron inter ili.
	<u>ROSMARA</u> (Vikimedianoj Aktivaj en Lokaj Regionoj de Usono) estas koalicio de individuoj kaj organizoj bazitaj en Usono, kiu subtenas la redaktadon de Vikimediaj projektoj.

Uzantgrupoj

Figuro 30. Mapo montranta la geografian distribuon de lokaj asocioj (blue) kaj uzantaroj (en Verda).

Grupo de uzantoj de Vikimediaj projektoj, pli ofte nomata per la malpli ampleksa termino "uzantgrupoj", estas simpla kaj fleksebla alligiteca opcio, kiu postulas malpli da antaŭkondiĉoj ol ĉapitro aŭ tema organizo.

Ĉi tio efektive povas esti konsistigita de nur tri aktivaj eldonistoj, kondiĉe ke ili adoptas ene de sia grupo la kondukodon validan ene de la _____ movado.

En aprilo 2023, 141 grupoj, el kiuj kelkaj verŝajne jam ne ekzistas hodiaŭ, dum

aliaj verŝajne aperis, estis listigitaj sur paĝo de la retejo Meta-Wiki alirebla per la QR-kodo montrita ĉi tie[335]. Konsultante ĉi tiun liston, oni denove rimarkas la geografian kaj kulturan diversecon kaj la diversecon de interesoj ĉeestantaj ene de la movado.

Oni ankaŭ observas, ke la plimulto de ĉi tiuj filiigitaj grupoj, kies nombro ŝajnas kreski, formiĝis ĉirkaŭ la deziro pri pli bona loka aŭ identec-bazita reprezentado. En januaro 2021[336], el la 138 ekzistantaj grupoj, ekzistis 54 naciaj grupoj, 32 regionaj grupoj, 27 lingvaj grupoj, 16 identecaj-kaj-konsciigaj grupoj, kompare kun 11 temaj grupoj, 16 projektaj subtengrupoj kaj 8 teknikaj subtengrupoj. Ĉio ŝajnas indiki, ke ĉi tiuj grupiĝoj ĉefe respondas al la bezono kuniĝi ĉirkaŭ tio, kio ni estas kaj kio ĉirkaŭas nin, kaj tial, a fortiori, ĉirkaŭ tio, kion ni plej bone konas. El ĉi tiu nova observado, ni denove komprenas, ke eblas, ene de vasta internacia kaj interkultura movado, kombini unuecon kaj diversecon.

Subtenaj Projektoj Krom la multaj ĵus

prezentitaj grupoj, ekzistas ankaŭ subtenaj projektoj, kiuj helpas uzantojn de Vikimediaj projektoj krei aŭ uzi enhavon. La projekto Kiwix, ekzemple, provizas senretan aliron [337] al ĉiuj lingvaj versioj de Vikimediaj projektoj, same kiel al multaj aliaj senpagaj edukaj rimedoj produktitaj ekster la movado [338]. Ĉi tio reprezentas veran benon por malliberigitaj kaj ĉiuj tiuj sen interreta aliro [339].

Alia projekto, nomata Lingua Libre, celas produkti, sub libera permesilo, plurlingvan kaj kunlaboran lingvan, aŭdvidan korpuson[340] por riĉigi edukajn projektojn. Ĉi tiu projekto estas ĉefe aktiva interrete, dum aliaj projektoj kiel Afripedia [341], VikioAfriko [342] kaj Vikio En Afriko [343], kiu estas plurlingva, estas pli aktivaj eksterrete kaj dividas la komunan ambicion provizi lokajn solvojn por la disvolviĝo de Vikimediaj agadoj sur la afrika kontinento.

Inter la ĝis nun malaperintaj helpprojektoj estis ankaŭ la projekto Vikipedio Zero, kiu celis provizi liberan aliron al Vikimediaj projektoj, por helpi malfavoratajn loĝantarojn en la uzado de la reto.

Lanĉita en 2012 de la Fondaĵo, ĉi tiu projekto, inspirita de la rekta merkato de Facebook Zero, donis ŝancon establi novajn kunlaborojn kun aparatarproduktantoj[344], kaj multaj telekomunikaj funkciigistoj[345].

La projekto tamen estis forlasita en 2018, post malkresko de partopreno kaj la apero de iuj kritikoj pri ĝia manko de neŭtraleco rilate al la uzo de la reto[346]. Same kiel asocioj kaj uzantaroj, ankaŭ helpprojektoj, same kiel la kunlaboroj kaj partnerecoj, kiujn ili kreis, povas malaperi iam ajn, dum aliaj povas aperi.

Tabelo 8. Subtenaj projektoj disvolvitaj ene de la movado Wikimedia

	<u>Kiwix</u> estas komputila programaro por legi Vikimediajn projektojn senkonekte.
	<u>Lingvo Libera</u> celas produkti kunlaboran plurlingvan aŭdvidan korpuson sub libera permesilo.
	<u>VikioAfriko</u> celas afrikanigi Vikipedion per diversaj retoj, esplorado, publikaĵoj kaj eventoj.
	<u>Vikio en Afriko Ĝia</u> misio estas reekvilibrigi la tipon kaj diversecon de informoj kaj perspektivoj haveblaj interrete pri Afriko.
	<u>Afripedio</u> provizis senkonektan aliron al Vikimediaj projektoj en afrikaj landoj.
	<u>Wikipedia Nulo</u> estis projekto celanta provizi senpagan aliron al Vikimediaj projektoj per movebla interreto por loĝantaroj, kiuj luktas por pagi retaliron.

Konferencaj serioj kaj kunvenejoj

Ene de la movado Wikimedia, multaj eventoj, plejparte listigitaj en kolektiva kalendaro[348], kunigas homojn implikitajn en la movado, aŭ aliajn interesatajn pri tio, kio okazas en ĝi. Ĉi tiuj kunvenoj povas esti organizitaj sporade aŭ regule, ĉiujare aŭ dujare, je nacia aŭ internacia nivelo, interrete aŭ eksterrete, kaj daŭrante unu tagon aŭ plurajn tagojn. Kelkaj eĉ povas esti organizitaj ĉe la randoj de la movado.

Kiel okazis ekde 2016 kun la Enterprise MediaWiki Conference, kiu kunigas publikajn aŭ privatajn agantojn, profitcele aŭ ne, ĉirkaŭ la uzo de la MediaWiki-programaro[349].

La plej grava el ĉiuj ĉi tiuj kunvenoj estas la konferenca serio Wikimania, kiu ĉiujare kunigas preskaŭ mil homojn el la tuta mondo. [350] Ĉi tiun eventon ankaŭ tradicie antaŭas Hakatono, aŭ alivorte, programa kaj dokumenta maratono, kiu kunigas programistojn kaj aliajn homojn interesatajn pri la teknika plibonigo de Vikimediaj projektoj.[351]

Aliaj, pli malgrandaj konferencoj aŭ kongresoj estas organizataj ene de la movado, fokusiĝante al pli specifaj temoj aŭ destinitaj por pli malgrandaj publikoj. Tio estas la kazo kun la

Filmeto 2. Enkonduka filmeto en la angla por la kunveno Wikimania 2021[347].

Berlina pintkunveno^[352] organizita ĉiujare por kunvenigi reprezentantojn de ĉiuj instancoj aligitaj kun la movado, same kiel ĉirkaŭ dudek aliajn grupojn, inkluzive de Wiki Indaba ^[353], dediĉita al la afrika kontinento, aŭ la Franclingva Vikikonvencio ^[354] kiu, kiel ĝia nomo indikas, okazas en la franca lingvo.

Aliaj eventoj^[355] favoraj al interkonektado^[356] inkluzivas laborrenkontiĝojn aŭ redakto-maratonojn, kelkaj el kiuj estas organizitaj kadre de internaciaj kampanjoj. Tio estas la kazo kun la projekto "Arto+Feminismo", dediĉita al la kontraŭbatalado de seksisma antaŭjuĝo en Vikipedio. Kaj estas ankaŭ WikiPermanences^[357], organizitaj de lokaj asocioj por permesi al spertaj Vikimedianoj renkontiĝi kun aliaj projektuzantoj. Fine, ni ne forgesu, ke simplaj kunvenoj povas esti aranĝitaj inter kontribuantoj, nur por kunveni por trinkaĵo, pikniko aŭ manĝo ^[358]. kiel estis la kazo kun la semajnaj kunvenoj, en Île-de-France kaj aliaj grandaj urboj, organizitaj sub la slogano: "Mardo estas la tago de Vikio " ^[359].

Ĉiuj ĉi tiuj senretaj kunvenoj estis suspenditaj dum la Covid-19-pandemio^[360].

Dum tiu periodo, la Fondaĵo, kiu fermis siajn oficejojn kaj elektis distancajn laborojn^[361], ankaŭ sugestis al la tuta movado suspendi siajn eksterretajn agadojn por plifortigi siajn retajn agadojn por helpi studentojn^[362]. Poste, post la plilongigo de la sankrizo, la konferenco Wikimania 2020 estis nuligita, dum la konferenco de 2021 estis organizita kiel videokonferenco^[363].

Tiu escepta periodo ankaŭ kaŭzis tutmondajn interretajn konversaciojn, dum kiuj ĉiuj membroj de la movado estis invitataj diskuti ĝian strategion. Kun pli ol cent homoj konektitaj al ĉiu sesio, tiuj kunvenoj ebligis la interŝanĝon de opinioj kaj perspektivoj pri kiel efektiviĝi la transiron. ^[364] de la movado direkte al la apliko de la principoj^[365] kaj rekomendoj^[366] difinitaj en la strategia plano 2030^[367].

Tiaj spertoj konfirmas, ke multaj retaj agadoj estas organizataj, aŭ povus esti organizataj, ekster la retejoj gastigitaj de la Fondaĵo. Dume, dum ĉeestaj agadoj, la interagado de homoj ekster la movado prezentas multajn ŝancojn por eblaj partnerecoj inter eksteraj asocioj kaj la Fondaĵo aŭ iu alia ento aligita kun la movado.

Partnerecoj kun unuoj ekster la movado

Prezentinte la organizadon de la movado je la niveloj de la Fondaĵo kaj filioj, nun estas tempo diskuti la multajn partnerecojn establitajn inter la movado kaj unuoj ekster ĝi. Unue, ni povas mencii Vikimediajn membrojn dungitajn en galerioj, bibliotekoj, arkivoj kaj muzeoj, aŭ en la kampo de edukado, kiel Vikimedianoj en Loĝado. Temas pri individuoj spertaj pri uzado de Vikimediaj projektoj, kies ĉefa funkcio estas kontribui sian kompetentecon al la kunhavigo de informoj aŭ disvastigo de dokumentoj rilataj al scio kaj heredaĵo.^[368] En 2019, 170 tiaj postenoj estis distribuitaj tutmonde, kun kontraktoj variantaj de kelkaj horoj semajne ĝis pluraj monatoj jare.^[369]

Longe antaŭ ol ĉi tiuj loĝejprogramoj aperis, aliaj partnerecoj jam estis establitaj kun institucioj engaĝitaj en la disvolviĝo de libera programaro. La unua el ĉi tiuj partnerecoj datiĝas de 2005, kiam la Linuksa distribuaĵo KDE integris Vikipedian enhavon en siajn aplikaĵojn^[370]. Post tio, sekvis multaj aliaj partnerecoj, implikante la interŝanĝon de servoj, kiel estis la kazo kun la projekto OpenStreetMap^[371]. mapada projekto

Figuro 31. Subskribo de partnereca interkonsento inter Wikimedia Francio kaj la Muzeo de Cluny en marto 2012.

el la mondo de kunlabora kaj libera licenco, la Free Software Foundation kaj Creative Commons[344] prezentita en la unua parto de la libro, same kiel la Open Knowledge Foundation, aŭ WikiToLearn, kies misioj estas tre proksimaj al tiuj de la movado Wikimedia.

Interkonsentoj tiam estas establitaj kun ĉiam pli diversaj organizoj, kelkfoje per asocioj aligitaj kun la movado

kaj ne plu per la Fondaĵo. Tio okazis, ekzemple, kun la asocio Wikimedia France, kiu establis partnerecon kun la Muzeo Cluny en Parizo, aŭ kun la Arkivoj de la franca departemento Hérault, por riĉigi la amaskomunikilan bibliotekon de Wikimedia Komunejo kaj la artikolojn de Vikipedio per

la arkivaj fondusoj[372].

Krom la Francofonio, ekzistis ankaŭ la partnereco Noongarpedia [373] establita kun la Aŭstralia Esplorkonsilio kun la celo aldoni enhavon de la lingvo Noongar al projektoj de Vikimedia, samtempe serĉante aldoni informojn pri ĉi tiu aŭstralia popolo al la diversaj lingvaj projektoj kaj versioj de la movado. Dume, en Svedio, alia partnereco de ĉi tiu speco estis establita inter la Organizaĵo de Unuiĝintaj Nacioj por Edukado, Scienco kaj Kulturo (Unesko) kaj la asocio Kultura Heredaĵo Sen Landlimoj, kun la celo igi informojn pri certaj formoj de endanĝerigita kultura heredaĵo libere haveblaj.[374]

Krome, ekzistas interkonsentoj establitaj en 2019 kun la Oficejo de la Alta Komisaro de Unuiĝintaj Nacioj pri Homaj Rajtoj celantaj plibonigi la kvaliton kaj kvanton de homaj-rajtoj-enhavo en Vikipedio[375]. Ekzistas ankaŭ interkonsentoj establitaj en 2020 kun la Monda Organizaĵo pri Sano, celantaj provizi al Vikimediaj projektoj senpagan aliron al diversaj informoj pri la Covid-19-pandemio, kune kun aŭtomataj ĝisdatigoj[376].

Ni ankaŭ povas paroli pri la Wiki Education Foundation, kromprodukto de la Wikimedia Foundation, kies misio estas transponi la interspacon inter Wikimedia-projektoj kaj la akademia mondo en Usono kaj Kanado[377], same kiel la Vikimedia studlaboratorio de CivilServant, kiu laboras pri plibonigo de la reteno de novaj redaktantoj, samtempe celante plibonigi la sperton kaj motivon de pli spertaj homoj[378].

Sekve, ni devas mencii la aliajn eduk-rilatajn projektojn, multaj el kiuj estas priskribitaj en la retejo Wikimedia Outreach[380]. Tie, oni trovas multajn interŝanĝojn inter la Vikimedia-movado kaj la eduka komunumo. Ĉu per formalaj kunlaboroj aŭ neformalaj iniciatoj de instruistoj aktivaj en lernejoj aŭ universitatoj, studentoj estas ofte invitataj uzi kaj eĉ redakti Vikimedia-projektojn. Ĉi tiuj studentaj agadoj inkluzivas kontrolitajn personajn projektojn, personecigitajn lernado-projektojn kaj individuigitajn subtenplanojn[381], kiuj foje estas organizitaj trans pluraj Vikimedia-projektoj samtempe[382].

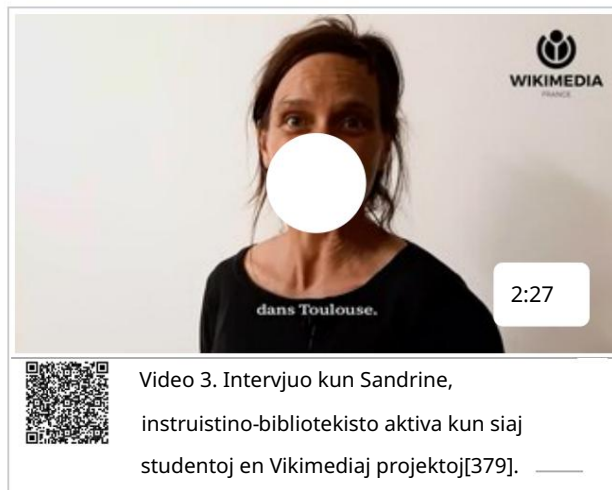
Ekzemploj inkluzivas MOOC-formatajn kursojn[383] de la Nacia Centro por Distanca Edukado efektivigita ĉe Vikiversitato, kaj ankaŭ projekto por antaŭenigi ĝian scion ĉe Vikipedio orkestrita

de la Universitato de Parizo Ouest Nanterre[384], aŭ pluraj kontrolitaj praktikaj laboroj organizitaj en Wikilivres [385]. Kaj kompreneble, en Vikipedio, kaj ofte sen rimarkebleco, multaj studentoj plibonigas aŭ kreas

artikolojn laŭ peto de ilia instruisto.

Poste, preter la partnerecoj establitaj kun publikaj interesorganizoj, fine ekzistas kunlaboroj kun komercaj kompanioj.

Ĉi tio povas esti establita aŭ per teknika subteno, financa helpo, aŭ la senpaga provizado de nova enhavo por la profito de Vikimediaj projektoj.

Teknike, unu el la unuaj partnerecoj de ĉi tiu speco aperis en 2005, dum tre diskonigita interkonsento inter la Fondaĵo Wikimedia kaj la kompanio Yahoo[386]. kiu konsentis transpreni la gastigadon de la enhavo de Vikimediaj projektoj distribuitaj en Azio[387]. Google antaŭe ofertis siajn servojn por ĉi tiu speco de gastigado, sed la propono ne estis plenumita[388]. Tio ne malhelpis la firmaon konservi bonajn rilatojn kun la Fondaĵo, ĉar en 2010 ĝi faris donacon de du milionoj da usonaj dolaroj[389][390].

Ĉi tiu speco de donaco estas evidente tre ŝatata de la movado. Krome, kelkaj retgigantoj, kiuj ankaŭ ekspluatas la enhavon de Vikimediaj projektoj kiel parton de siaj komercaj agadoj sen oferti realan kompenson, estas foje elstarigitaj de la Fondaĵo[391]. Tio ne validas por Google, kiu agas kiel modela lernanto, provizante alian teknikan kaj financan subtenon al la movado. Tio denove okazis en 2018, en la kadro de la projekto. Tigro[392], reciproke utila projekto, kies celo estas evoluigi hindajn minoritatajn lingvojn je la nivelo de Vikimediaj projektoj[393], aŭ eĉ en 2019, kiam Google Translate estis uzata por la traduko de enhavo en lokajn lingvojn[393].

Financaj kontribuoj de grandaj kompanioj estas tamen limigitaj, tiel ke ili restas nekonsiderindaj kompare kun la milionoj da individuaj donacoj, averaĝe 15 dolarojn, kiujn la Fondaĵo ĉiujare kolektas. Tio celas garantii la liberecon de administrado de la movado sen senhavigi la Fondaĵon de funkcia profitmarĝeno priskribita en 2017 kiel "tre enviinda" de la gazeto Quartz[394]. La granda kvanto da donacoj kolektitaj ĉiujare ekde 2007 efektive permesis la kreadon de buĝeta rezervo taksita je pli ol 166 milionoj da dolaroj en 2020[395].

Tamen, povas okazi, ke partnereco kaŭzas polemikon. Tio okazis ekzemple en 2009, kiam la kompanio Orange rajtis distribui la enhavon de Vikimediaj projektoj en kelkaj el siaj TTT- kaj poŝtelefonaj portaloj[396]. Ĉar kiam la ĉeesto de reklamaj enigaĵoj estis rimarkita sur la paĝoj realsendantaj Vikimediant enhavon, tio estis tre malbone ricevita de la komunumo de volontulaj redaktantoj, kiuj esprimis sian malkontenton[397].

Tamen, kvar jarojn poste kaj sen ia ajn komento, la Fondaĵo establis partnerecon kun la komerca kompanio Coinbase, celante faciligi la prilaboradon de donacoj ofertitaj en bitmoneroj[398]. Ĉio ŝajnas indiki, ke kunlaboro kun profitcelaj kompanioj, kvankam la movado mem ne estas tia, ne prezentas problemon, nek optimumigo de la gajnoj de la

Fondumo laŭ diversaj manieroj. Nur la uzo de reklamoj rilataj al la disvastigo de Vikimedia enhavo ŝajnas esti netolerebla por la volontuloj, kiuj produktas ilin.

Eĉ la revendado de materialo enhavanta enhavon el Vikimediaj projektoj ne estas problema en si mem. Efektive, ĝuste en ĉi tiu kunteksto la germana komerca firmao Pediapress estis rajtigita vendi librojn enhavantajn kompilojn de artikoloj el Vikimediaj projektoj[399].

Eĉ hodiaŭ, eblas ankoraŭ, uzante vian retumilon kaj la hiperligojn ĉeestantajn en Vikimediaj projektoj, viziti la retejon de la firmao por mendi libron laŭplaĉe.

Rekompence, 10% de la profitoj el la vendo de ĉi tiuj verkoj estas donacitaj al la Fondaĵo[400].

La Vortaro[401] Jen plia ekzemplo de komerca publikigo de enhavo el Vikimediaj projektoj. Ĉi tiu paperformata vortaro, eldonita de Éditions Garnier Frères, efektive estis presita post partnereco establita inter la eldonejo, la asocio Vikimedia Francio kaj la franca projekto Vikivortaro, kiu ebligis la presadon kaj distribuadon de verko enhavanta la 40 000 plej ofte konsultatajn francajn vortojn en la reta vortaro.

Fine, la movado Wikimedia aperas kiel valora aliancano en la kunteksto de scio-disvastigo aŭ plibonigo de edukado per liberaj kaj malfermitkodaj platformoj. Koncerne la strukturon de la movado, ĝia prezento certe helpas pli bone kompreni kiel individuaj aŭ kolektivaj aktoroj, privataj aŭ publikaj, komercaj aŭ neprofitcelaj, instituciaj aŭ neinstitutiaj, povas kuniĝi ĉirkaŭ ĉi tiu komuna celo: la libera kunhavigo de scio.

Fininte ĉi tiun duan parton de la libro, ni malkovras, ke socia movado povas esti kompleksa en sia organizado, tamen resti sana ĉar ĉiu rajtas elekti sian lokon en ĝi. Unuflanke, la ĉefaj aktoroj de la movado — la aktivaj volontulaj kontribuantoj al la projektoj — ja rajtas komenci aŭ fini siajn agadojn kiam ajn ili deziras. Aliflanke, la Fondaĵo kaj ĝiaj filiigitaj organizaĵoj establas diversajn partnerecojn tra vasta tutmonda kampo de kunlaboro, sen krei iujn ajn verajn hierarkiajn rilatojn inter la partioj, danke al antaŭzorgoj faritaj por eviti ajnan financon aŭ politikan premon, kiu povus ekesti de komercaj aŭ ŝtataj organizaĵoj.

Konkludo: Kia estonteco atendas ĉi tiun inspiran kulturalan movadon?

Tra ĉi tiu verko, la movado Vikimedio estis prezentita kiel vasta malferma sistemo, ampleksante kaj tutmonde agnoskitan ciferecan sferon, danke al Vikipedio, kaj signife malpli popularan senretan organizan sferon. Ĉi tiu lasta sfero rondiras ĉirkaŭ la Fondaĵo Vikimedio kaj la diversaj organizaĵoj aligitaj al la movado. Ĉe la redakcia nivelo, agadoj estas ĉefe plenumataj volontule, dum iuj aligitaj organizaĵoj povas dungiti personaron.

Ene de la movado, tamen, dungitoj estas en la malplimulto kompare kun volontuloj.

Tiuj aktivaj ene de la Fondaĵo estas taskigitaj administristi, tra la movado, la IT-infrastrukturon, loĝistikon, administrajn, jurajn, financajn kaj kelkfoje organizajn aferojn, precipe por grandskalaj internaciaj eventoj. Aliflanke, filigitaj organizoj ĉefe respondecas pri subtenado de volontuloj en iliaj kontribuoj kaj antaŭenigado de agadoj ene de la movado je loka aŭ tema nivelo.

Dum siaj laborhoroj, dungitoj de la movado ne kontribuas al edukaj projektoj, krom eble por disvastigi informajn mesaĝojn aŭ partopreni en diskutaj forumoj, ekzemple, responde al demandoj. Ili ankaŭ povas partopreni en elektoj por membroj de la estraro de la Fondaĵo, same kiel aliaj agadoj rilataj al la strategio kaj politika administrado de la movado.

Volontuloj, siaflanke, povas partopreni en ĉiuj varbaj, trejnaj, administraj, kunordigaj kaj decidiĝaj agadoj. Ili povas fari tion per aliĝo al estraro, komitato aŭ laborgrupo, aŭ per partopreno en la disvolviĝo de la strategioj de la movado. Tio, kompreneble, aldoniĝas al iliaj agadoj en edukaj medioj, kie ilia partopreno estas tre valora. Tio estas malpermesita por pagitaj dungitoj dum iliaj laborhoroj, ĉar ilia dunganto, la Fondaĵo aŭ filiigita organizo povus esti kontraŭvole respondecaj pri la redaktaj decidoj de la organizo pro la rilataj juraj riskoj.

Nuntempe, rilate al respondeco, nur la Fondaĵo Wikimedia estas agnoskita kiel la gastiganto de reta enhavo produktita ene de la movado, kaj sen redakcia respondeco.

Tio ne signifas, ke ekster siaj profesiaj agadoj, dungitoj de la movado ne kapablas modifi la enhavon de Vikimediaj projektoj, sed la plej eta devio povas konduki al maldungo[402]. Krome, ĉiuj individuoj pagataj por redakti Vikimediajn edukajn projektojn, inkluzive de tiuj pagataj de ento ekster la movado, devas observi regulon pri la malkaŝo de sia identeco aŭ funkcio, kiel skizite en la ĝeneralaj uzkondiĉoj de la projektoj[403].

Kontraste, estas sufiĉe ofte por volontuloj, eĉ tiuj minimume aktivaj en projektoj kaj posedantaj konton, havi aliron al preskaŭ ĉiuj agadoj de la movado. Tio inkluzivas la plej gravajn decidprocezojn, ĉar ĉiuj membroj de la estraroj de organizoj aktivaj ene de la movado, inkluzive de la Fondaĵo, estas volontuloj. Ĉu ĉe la komitato, laborgrupo, aŭ aliaj administraj kaj decid-faraj niveloj, volontuloj tiel laboras kune kun dediĉita dungitaro, inkluzive de tiuj en gvidaj pozicioj.

Vikimedio tiel aperas kiel tre horizontala organizaĵo, en kiu la diversaj kontraktaj kaj libervolaj statusoj estas miksitaj egale kun la ebleco moviĝi de unu al la alia.

Ekzemple, persono povas esti dungita dum unu jaro de la Internacia Instituto por la

Francofonio de Liono, kun la celo labori pri la Vortaro de Francoparolantoj. Poste, kiam lia oficperiodo finiĝos, reaktiviĝi kiel volontulo kaj sendi ĉi tiun mesaĝon al la komunumo de redaktantoj de la projekto Francoparolanta Vikivortaro[404] :

Dum ĉi tiu jaro, mi esperas, ke mi aŭskultis la komunumon kaj ke miaj ŝanĝoj ne kontraŭis establitajn praktikojn. Bonvolu dividi komentojn aŭ demandojn pri aferoj, kiujn mi povus aŭ ne devus esti farinta; mi estas disponebla por daŭrigi. Mi lernis multe pri plej bonaj praktikoj kaj leksikografio ĝenerale, kaj mi nun havas sufiĉe klaran komprenon pri kio konsistigas bonan eniron kaj bonan difinon. Hodiaŭ, per mia persona Sebleouf-konto, mi intencas daŭrigi ĉi tiujn klopodojn por plibonigi kvaliton libervole.

Parafrazante Michel Foucault, Alexandre Hocquet vidas la projekton Vikipedio kiel ian heterotopion, aŭ alivorte, spacon apartan de tio, kio kutime observatas ene de socioj. Ĉi tiu analizo, kiel prezentita en la akompananta filmeto, facile aplikeblas al la movado kiel tuto. La libereco de ĝiaj partoprenantoj kaj la spirito de travidebleco, egaleco kaj kunhavigo, kiu regas en ĝi, akre diverĝas de tio, kion ni kutimas vidi en la politikaj aŭ komercaj sferoj.

Ni ankaŭ memoru, ke la vizio de Vikimedio estas disvolvi sistemon por dividi homan scion je planeda nivelo. En ĉi tiu kunteksto, la movado ŝajnas esti konsiderinta, certe senkonscie, la nombron de Dunbar. Laŭ individuaj kognaj kapabloj, ĉi tiu nombro indikas, ke preter 100 ĝis 200 individoj, fariĝas malfacile establi rilatojn de fido ene de grupo[406]. Sciante tion, la fakto, ke multaj malgrandaj, sendependaj kaj interdependaj grupoj disvolviĝas kaj subteniĝas ene de la grandega strukturo de Vikimedio, ŝajnas rimarkinda fakto.

Male al nacio-ŝtatoj aŭ religioj, kiuj dividas la homaron per establado de hierarkiaj statusoj, la movado Wikimedia, siaflanke, evoluigas kosmopolitan organizon, kie multaj sendependaj kaj loze strukturitaj unuoj kunekzistas ĉirkaŭ komuna misio. Tio estas tre inĝenia maniero pensi pri la organizado de la mondo, bazita sur sociokratio. [407] kaj planeda holakratio, en kiu la diversaj aŭtonomaj grupoj funkcias kiel "holonoj"[408] » socia. Aŭ alivorte, aro da memstaraj organizaĵoj kapablaj administri neantaŭviditajn okazaĵojn, sen nepre aŭ devige referenci al pli alta aŭtoritato.

Denove, kaj sekvante ĉi tiujn analizojn, la movado Wikimedia aperas kiel io pli granda, pli kompleksa, kaj ĉefe pli interesa ol simpla enciklopedio. Ĉar ene de la cifereca ekumeno, kaj post kategoria malakcepto de ĉiaj formoj de reklamado, finfine estas la spaco de scio, kiun la movado sukcesis teni apartigita de la spaco de varoj[409].

Dume, en la resto de la TTT-spaco komence konceptita kiel loko de emancipiĝo, komercaj entreprenoj daŭre kreas profit-movitajn spacojn, kiuj provizas socian ekskludon[410].

Tamen, kaj eble malpli evidente, malegalecoj ankaŭ ekzistas ene de la movado.

Vikimedia. Tio eble klarigas kial la plimulto de membroj, kiuj partoprenis en la disvolviĝo de ĝia strategio por 2030, decidis orienti ĝin al

kunhavigo plus justa de la de homa scio laŭ du

ĉefaj principoj[411] :

Scio kiel

tiu servo: Por servi uzantojn, ni fariĝos

nin platformo Ni

ofertanta senpagan scion tra la tuta

mondo, sen limoj de interfacoj aŭ

komunumoj.

Ni konstruos ilojn por ke niaj aliancanoj kaj partneroj povu organizi kaj dividi liberan scion preter Vikimedia. Nia infrastrukturo ebligas al ni kaj al aliaj kolekti kaj organizi diversajn formojn de kredinda libera scio.

Egaleco en scio: Kiel socia movado, ni koncentros niajn klopodojn al scio kaj komunumoj, kiuj estis ekskluditaj de strukturoj de potenco kaj privilegio. Ni bonvenigos homojn el ĉiuj fonoj por konstrui fortajn kaj diversajn komunumojn. Ni superos la sociajn, politikajn kaj teknikajn barojn, kiuj blokas la aliron kaj kontribuon de homoj al libera scio.

Figuro 32. Grupo da partoprenantoj ĉe la kunveno de Wikimania 2016.

Kompreneble, temas nur pri teoriaj asertoj formulitaj ene de socia movado, kiu ne estas imuna kontraŭ la sociaj kaj ekonomiaj malegalecoj, kiuj karakterizas nian epokon. Kompreneble, certaj malegalecoj ekzistas ene de la movado inter volontuloj kaj tiuj aktive engaĝitaj en certaj formalaj postenoj, kiel dungitoj aŭ elektitaj membroj de konsilio aŭ komitato. Ĉi tiu paradokso, preter la kunteksto de Vikimedia, invitas nin pripensi la plej bonan manieron organizi nian homan socion, kies studo instruas al ni, ke nenio iam estas statika.

Vikimediaj projektoj kaj asocioj do preskaŭ certe daŭre disvolviĝos, kun novaj membroj aperantaj kaj malaperantaj, dum nacio-ŝtatoj povas ŝanĝi siajn politikajn reĝimojn aŭ viziojn kun ĉiu nova leĝdona periodo. Koncerne komercajn entreprenojn, kiel GAFAM, BATX, NATU, kaj aliaj retgigantoj, kiuj uzas la interreton kiel sian ludejon kaj profitfonton, ne estas garantio, ke aferoj ne ŝanĝiĝos ankaŭ por ili.

Kiel la projekto Nupedia, kiu kondukis al la kreado de Vikipedio kaj la Fondaĵo Wikimedia, iuj komercaj projektoj efektive povas, kaj surprize, naski projektojn pri neprofito kunhavigo. Ĝuste tio okazis kun la programaro Firefox disvolvita de la Fondaĵo Mozilla, post la eldono de la retumilo de la bankrotinta kompanio Netscape Communications sub malfermitkoda licenco. Ĉi tiu scenaro estas ofta en iu ajn tipo de projekto aŭ organizo, kiu...

Se tio, kion ĝi produktas aŭ dividas, estas metita sub liberan aŭ Krea-Komunaĵo-licencon, estas malmulta ŝanco, ke ĝi estos inversigita.

Teknike, kaj laŭ decido de ĝia estraro, la vendo de domajnaj nomoj, varmarkoj kaj ajnaj aliaj aktivaĵoj de la Fondaĵo Wikimedia ankoraŭ eblas.

Tamen, la profitoj el la vendo absolute estu reinvestataj en la neprofitcelan, kaj tial nekomercan, sektoron, dum la tuta volontula laboro, kiu donas valoron al la venditaĵoj, certe malaperus, profite al aliaj projektoj. La historio de la projekto Wikitravel, aĉetita de komerca firmao kaj kiu ne postvivis la disvolviĝon de la libera kaj konkurenca projekto Wikivoyage, estas ekzemplo jam prezentita en la unua parto de ĉi tiu libro. Krome, neniu komerca projekto, ĉu temas pri Encarta de Microsoft, Knoll de Google, aŭ Gropedia de Elon Musk, iam sukcesis detronigi Vikipedion.

Krome, dum komerca sukceso kiel MSN Messenger funkciis kiel inspiro por aliaj komercaj sukcesoj, kiuj aperis en sociaj retoj, similaj imitadoj ankaŭ observeblas en la libera kaj neprofitcela sektoro. La projekto Vikipedio fakte inspiris la kreadon de aliaj kunlaboraj neprofitcelaj projektoj, kiel OpenStreetMap, dediĉita al mapado sub libera permesilo, kaj OpenFoodFacts, libera kaj malferma datumbazo pri nutraĵproduktoj.

Fine, la sola restanta demando koncernas la novan renverson kaŭzitan de la apero de generativa artefarita inteligenteco en la disvolviĝo de la cifereca revolucio. Tamen, eĉ je ĉi tiu nivelo, la movado jam reagis, kaj eĉ anticipis aferojn. Unue, je la nivelo de kunlaboraj projektoj, gvidlinioj por reguligi kaj monitori la uzon de artefarita inteligenteco estis starigitaj [412]. Sed ankaŭ je la nivelo de la Fondaĵo, kiu en 2021, jaron antaŭ la lanĉo de ChatGPT, lanĉis la projekton Wikimedia Enterprise, celitan provizi privilegion kaj pagitan servon al la plej grandaj ŝatantoj de Wikimedia-enhavo.

Inter ili estas grandaj kompanioj, avidaj je informoj por kontroli sian propran enhavon aŭ detekti la aperon de falsaj novaĵoj. novaĵoj[413], indeksigi iliajn serĉilojn, ebligi al iliaj babilrobotoj paroli, kaj pli lastatempe, trejni ilian artefaritan inteligentecon. Por helpi ilin pri ĉi tiuj taskoj kaj samtempe malŝarĝi la servilojn, Wikimedia Enterprise luas aliron al aplikaĵa programara interfaci, kiu faciligas la uzon de informoj enhavitaj en Wikimedia-projektoj. Ĉi tio rezultas en financa gajno transdonita al la Wikimedia Foundation, kiu atingis 4% de sia totala enspezo en la fiska jaro 2024-2025 [414].

La rezulto estas, ke

Dankon

Kiel iu, kiu suferas pro disleksio kaj disgrafio, mi ŝatus komenci ĉi tiujn 2:22
dankojn per unue kaj ĉefe danki ĉiujn, kiuj dediĉis tempon por korekti mian
verkon. Mi tamen ne dankas la Francan Akademion pro la disvolviĝo kaj
konservado de tia nenecese kompleksa franca ortografia sistemo . Kiel du lingvistoj klarigas en TED-prelego, kiun oni
povas spekti per la QR-kodo sube, "La kulpo de ortografio" estas, ke ĝia komplekseco baziĝas sur malmulta fundamento
krom la deziro diskriminacii kontraŭ certa segmento de la loĝantaro.

Bonŝance, nun ekzistas senpagaj kaj tre efikaj literumkontroliloj, kreitaj de bonintencaj homoj, al kiuj mi
esprimas mian sinceran dankemon. Mi uzas tri malsamajn por minimumigi la laborŝarĝon por miaj
korektistoj kiel eble plej multe. La unua estas la enkonstruita literumkontrolilo de mia retumilo, la dua estas
LanguageTool, kiun mi uzis en ĝia senpaga versio, kaj la lasta, kiun mi trovis sendube la plej ampleksa, _____
estas Grammalecte, senpaga programaro, kiu povas esti instalita kaj en Firefox kaj en LibreOffice.

Mi ankaŭ ŝatus danki ĉiujn, kiuj subtenis min per siaj komentoj, sugestoj, reflektaj kaj kuraĝigo dum la verkado. Mi
pensas ĉi tie, kompreneble, sed ne nur, pri la membroj de la Vikimedia komunumo, kiuj malavare donis al mi sian
tempon kaj kiujn mi devas prezenti kiel kunaŭtorojn de ĉi tiu verko. Entute, pli ol cent homoj helpis min per multaj
interŝanĝoj en diversaj retaj kaj senretaj diskutaj spacoj ene de la Vikimedia komunumo.

movado.

Anstataŭ provi listigi ĉiujn nomojn kaj pseŭdonimojn de ĉi tiuj individuoj ĉi tie, nur por forgesi kelkajn, mi preferas fini ĉi
tiujn dankojn per alparolo al ĉiuj volontuloj tutmonde. Tio estas, ĉiuj tiuj mirindaj homoj troveblaj ene de la movado
Wikimedia, sed ankaŭ en aliaj movadoj kaj organizoj, same kiel en familioj, grupoj de amikoj, kaj finfine ene de ĉiu el ni,
kiam ni decidas dividi nian tempon, kapablojn aŭ rimedojn kun konatoj aŭ fremduloj. Ĉar fine, ĉu temas pri ofero de si
mem aŭ simpla rideto, estas ĉiuj ĉi tiuj libervolaj kaj bonvolaj gestoj, kiuj konsistigas homan belecon. Ni neniam forgesu
tion.

Notoj kaj referencoj

Bibliografio

- Thomas Basset , "Monografio de libera programaro: VideoLAN", DEA-disertaĵo pri Sociologio ĉe la Pariza Instituto de Politikaj Studoj, 2003
- Brotcorne Périne kaj Patricia Vendramin, "An reta socio kiu produktas ekskludon?", en *Sociétés en changement* n°11, iacchos, UCLouvain, no 11, marto 2021
- Chemla Laurent, Publikaj Bonoj je Tutmonda Skalo kaj Kunlaboro, Solidareco kaj Disvolviĝo ĉe la PTT (Poŝto, Telegrafo kaj Telefona Servo), Telekomunikadoj: Inter Publika Bono kaj Varo, Historio de la Interreto ECLM (Charles Leopold Mayer), 2005 (ISBN 978-2-84377-111-8, OCLC 833154536)
- Coillet-Matillon Stéphane, « Neniu Interreto, Neniu Problemo », en *Vikipedio @ 20: rakontoj pri nekompleta revolucio*, 2020, p. 273–284 (ISBN 978-0-262-53817-6)
- Kolektiva verko, La vortaro pri la riĉeco kaj diverseco de la franca lingvo hodiaŭ: adaptita de Vikivortaro, la libera vortaro., Parizo, Garnier, 2020, 1680 p. (ISBN 978-2-35184-266-9, OCLC 1195744199)
- Ralf Dahrendorf , Klasoj kaj Klaskonfliktoj en la Industria Socio, Mouton, 1972 (OCLC 299690912)
- Denneti Stephen, ARPANET-Infirma Broŝuro, Agentejo pri Defenda Komunikado, 1978, 46 p. (OCLC 476024876)
- Pierre Desmarez Ĝenerala Sociologio (instruplano), Bruselo, Presses universitaires de Bruxelles, 2006, 10a eld.
- Diversaj aŭtoroj, Hacker Ethics, UCH For Freedom, versio 9.3
- Dunbar RI M , Kiom da amikoj bezonas unu persono?: La nombro de Dunbar kaj aliaj evoluaj strangaĵoj, 2010 (ISBN 978-0-674-05932-0, OCLC 680039068)
- Endenburg Gerard, Sociokratio kiel socia dezajno: ĝiaj karakterizaĵoj kaj disvolviĝa kurso, kiel teoria dezajno kaj praktika projekto, 1998 (ISBN 978-90-5166-604-5, OCLC 1250360148)
- Escande Philippe kaj Sandrine Cassini, Bonvenon al Kapitalismo 3.0, Albin Michel, 2015 (ISBN 978-2-226-31914-2, OCLC 954080043)
- Ghernaouti-Hélie Solange kaj Arnaud Dufour, Interreto, Presses universitaires de France, 2012 (ISBN 978-2-13-058548-0, OCLC 795497443)
- Gillies James kaj Robert Cailliau, Kiel la TTT Naskiĝis - La Rakonto de la Tutmonda TTT, Oxford University Press, septembro 2000 (ISBN 978-0-19-286207-5).
- Gómez Fontanills David , "Superrigardo de la vikimediassfero", en *Digithum*, 2012-05-31 (ISSN 1575-2275)
- Gorz , André. Ekologio kaj Politiko: Nova kaj reviziita eldono. Editions du Seuil, 1978 (ISBN 978-2-02-004771-5, OCLC 796186896)
- Gramsci Antonio, Tekstoj, Editions Sociales, 1983 (ISBN 978-2-209-05518-0, OCLC 12842792)

Hecht B, Gergle D kaj CHI 2010 28-a Ĉiujara CHI-Konferenco pri Homaj Faktoroj en Komputilaj Sistemoj, « La Babela turo renkontas reton 2.0: Uzanto-generita enhavo kaj ĝiaj aplikoj en plurlingva kunteksto », en Conf Hum Fact Comput Syst Proc Conference on Human Factors in Computing Systems - Protokolo, volumo 1, 2010

Henri Théo, Vikipedio: Ĉu utopio realigita?, Universitato de Poitiers, julio 2013

Himanen Pekka, Etiko de retpiratoj kaj la spirito de la informa epoko, Exils, 2001 (ISBN 2-912969-29-8 kaj 978-2-912969-29-3, OCLC 51085264)

Himanen Pekka, La Hakera Etiko kaj la Spirito de la Informa Epoko, Vintage, 2001 (ISBN 978-0-09-942692-9)

Hirsch ED , La Vortaro de Kultura Legopovo, Houghton Mifflin, 1993 (ISBN 978-0-395-65597-9)

Ioannides Marinos, Cifereca heredaĵo: progreso en kultura heredaĵo: dokumentado, konservado kaj protekto: 7-a internacia konferenco, EuroMed 2018, Nikozio, Kipro 29-a de oktobro - 3-a de novembro 2018: procedoj - Parto II, Cham Springer, 2018 (OCLC 1082196465)

Quentin Jardon , Aleksandrio: La Forgesitaj Pioniroj de la Reto: Rakonto, Parizo, Gallimard, 2019 (ISBN 978-2-07-285287-9, OCLC 1107518440)

Jemielniak Dariusz , « Regado de la movado Wikimedia: la limoj de a-hierarkia organizado », en Journal of OrgChange Mgmt Journal of Organizational Change Management, vol. 29, no 3, 2016, p. 361-378 (ISSN 0953-4814)

Koch Simon, "Vikipedio enkarceriĝas en Svislando", en Le Matin, 18-a de junio 2013 (ISSN 1018-3736).

Kock Ned, Yusun Jung kaj Thant Syn, Vikipedio kaj e-Kunlaboresplorado: Ŝancoj kaj Defioj, volumo 12, IGI Tutmonda, 2016, paĝoj 1-8. (ISSN 1548-3681, DOI 10.4018/IJeC.2016040101)

Koestler Arthur, La Fantomo en la Maŝino, represaĵo de 1990, 1967 (ISBN 0-14-019192-5)

Lazaro Christophe, Software Freedom, Academia Bruylant, kol. "Prospektiva Antropologio", 2012, 56 p. (ISBN 978-2-87209-861-3, OCLC 1104281978)

Lessig Lawrence, Kodo, Bazaj Libroj, 2008 (ISBN 978-0-7867-2196-2, OCLC 792688532)

Françoise Levie , La viro kiu volis klasifiki la mondon: Paul Otlet kaj la Mundaneum, Impressions Nouvelles, 2008 (ISBN 978-2-87449-022-4, OCLC 699650184)

Pierre Lévy , Kolektiva Inteligenteco: Direkte al Antropologio de Ciberspaco, Red. La Découverte, 2000 (ISBN 978-2-7071-2693-1, OCLC 717897859)

Steven Levy kaj Gilles Tordjman, La Etiko de Retpiratoj, Globe, 2013 (ISBN 978-2-211-20410-1, OCLC 844898302)

Lih Andrew, La Vikipedia revolucio: kiel grupo da neniuloj kreis la plej grandan enciklopedion de la mondo, Aurum, 2010 (ISBN 978-1-84513-516-4, OCLC 717360697)

Masutti Christophe kaj Francesca Musiani, Private Affairs: Ĉe la Fontoj de Surveillance Capitalism, Caen: C&F éditions, kol. "Cifereca Societo", 2020 (ISBN 978-2-37662-004-4, OCLC 1159990604)

Murray David, Cédric Biagini, Pierre Thiesset kaj Cyberlibris ScholarVox International, Ĉe la Originoj de Dekresko: Kvindek Pensuloj, 2017 (ISBN 978-2-89719-329-4, 978-2-89719-330-0 kaj 978-2-89719-331-7, OCLC 1248948596)

Otlet Paul, Traktaĵo pri Dokumentado: La Libro pri la Libro, Teorio kaj Praktiko, Bruselo,

Eldonoj Mundaneum, 1934

Polanyi Karl, Fred Block kaj Joseph E Stiglitz, La granda transformo: la politikaj kaj ekonomiaj originoj de nia tempo,

Beacon Press, 2001 (ISBN 978-0-8070-5643-1, OCLC 1277370048)

Proffitt, Merrilee, Utiligante Vikipedion konektante komunumojn de scio, 2018 (ISBN 978-0-8389-1732-9, OCLC 1050279294).

Qvortrup Lars kaj Tutmondaj amaskomunikilaj kulturoj (projekto), Interreto: la komunikilo de la hiperkompleksa socio, Fako

de Filmo kaj Amaskomunikilaj Studoj, Universitato de Kopenhago, 2001

(ISBN 978-87-90824-08-2, OCLC 470022310)

Qvortrup Lars, La hiperkompleksa Socio, Peter Lang, 2003 (ISBN 978-0-8204-5704-8, OCLC 59322051)

Rand Ayn, La Virto de Egoismo, Les Belles Lettres, 2011 (ISBN 978-2-251-39046-8, OCLC 937494401)

Rand Ayn, Nathaniel Branden, Alan Greenspan kaj Robert Hessen, Kapitalismo: la nekonata idealo, 2013 (ISBN

978-0-451-14795-0, OCLC 1052843511)

Raymond Eric Steven , Katedralo kaj la bazaro, SnowBall Publishing, 2010 (ISBN)

978-1-60796-228-1, OCLC 833142152)

Reagle Joseph Michael, Kunlaboro de Bona Kredo: La Kulturo de Vikipedio, MIT Press, 2010, 54 p. (ISBN 9780262014472)

Rieffel Rémy, Cifereca Revolucio, Kultura Revolucio?, Folio, 2014 (ISBN 978-2-07-045172-2, OCLC

953333541)

Roszak Theodore kaj Claude Elsen, Direkte al Kontraŭkulturo: Pripensadoj pri la Socio

Teknokratismo kaj la opozicio de la junularo, Parizo, Stock, 1970, 318 p. (ISBN 978-2-234-01282-0, OCLC

36236326)

Russell Andrew L., « 'Malglata Konsento kaj Rulanta Kodo' kaj la Interreta-OSI Norma Milito », en IEEE Annals Hist. Comput.

IEEE Annals of the History of Computing, vol. 28, no 3, 2006, p. 48-61 (ISSN 1058-6180)

Savary, Nathalie, « La galaxie Wikimédia », en Le Débat, vol. 170, n-ro 3, 2012, p. 138 (ISSN 0246-2346)

Alexandre Serres , Christian Le Moëne kaj Jean-Max Noyer, "Ĉe la originoj de la interreto: la apero de Arpanet:

esplorado de la procezo de apero de informa infrastrukturo: priskribo de la trajektorioj de la aktoroj kaj agantoj,

de la sektoroj kaj retoj konsistigantaj la naskiĝon de Arpanet: kritikaj kaj epistemologiaj problemoj prezentitaj de la historio de novigoj", en Doktora Disertaĵo, Universitato de Rennes 2, 2000

St. Laurent Andrew M, Kompreni malfermitkodon kaj liberan programaran licencadon [gvidilo por navigi licencajn problemojn

en ekzistanta kaj nova programaro], Sebastopol, Kalifornio: O'Reilly Media Inc., 2004 (ISBN 978-0-596-00581-8, OCLC

314704943)

Stallman Richard M kaj Sam Williams , Richard Stallman kaj la Libera Programara Revolucio - Unu

Rajtigita biografio, Eyrolles, 2013 (OCLC 708380925)

Sydow Jörg, Elke Schüssler et Gordon Müller-Seitz, Administrado de interorganizaj rilatoj: debatoj kaj kazoj,

2016 (ISBN 978-1-137-37002-0, OCLC 1061274553)

Torvalds Linus kaj David Diamond, Nur por amuziĝo: la rakonto pri hazarda revolucio, HarperBusiness, 2002 (ISBN 978-0-06-662073-2, OCLC 1049937833)

Torvalds Linus, David Diamond kaj Olivier Engler, Iam en Linukso, Osman Eyrolles Multimedia, 2001 (ISBN 978-2-7464-0321-5, OCLC 48059105)

Turner, Fred, Ĉe la Fontoj de Cifereca Utopio: De Kontraŭkulturo ĝis Ciberkulturo, Stewart Brand, influulo, C & F Eldonoj, 7-a de julio 2021 (ISBN 978-2-37662-032-7)

Ulmi Nic, "Vikipedio por lokoj ekster la TTT", en Le Temps, 27-a de novembro 2015 (ISSN 1423-3967).

Vandendorpe Christian, "La Vikipedio-fenomeno: utopio en progreso", en Le Débat, Gallimard, vol. 148, n-ro 1, 2008, p. 17 (ISSN 0246-2346)

Vrandečić Denny kaj Markus Krötzsch, "Vikidatumoj", en Komunikadoj de la ACM, volumo 57, numero 10, 2014-09-23, paĝoj 78–85 (ISSN 0001-0782)

Williams Sam, Richard M Stallman kaj Christophe Masutti, Richard Stallman kaj la Libera Programara Revolucio: Rajtigita Biografio, eldonoj Livio, 2020 (ISBN 978-2-35455-034-9, OCLC 1163855816)

Wright Alex, Katalogante la mondon: Paul Otlet kaj la naskiĝo de la informa epoko, Oksfordo Universitata Eldonejo, 2014 (ISBN 978-0-19-993141-5, OCLC 861478071)

Zittrain Jonathan, La Estonteco de la Interreto -- Kaj Kiel Haltigi Ĝin, Yale University Press, 2008, 140 p. (ISBN 9780300145342)

Zuboff Shoshana, La Epoko de Gvata Kapitalismo, Zulma, 2020 (ISBN 978-2-84304-926-2, OCLC 1199962619)